

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regularum Philosophicarum Disputatio XIIII. continens Regulas IX.
pertinentes ad doctrinam E Jusdem, Diversi, Et Distinctionis

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Regularum Philosophicarum

DISPUTATIO XIX.

continens

REGULAS IX.

pertinentes ad doctrinam

EJUSDEM, DIVERSI, ET
DISTINCTIONIS.

A Ntequàm iis, quæ ad unum pertinent, valedicamus, & ad alia progressum faciamus, exhibendus erit Titulus de *Identitate & Diversitate*, quò & *Distinctio* pertinet. Nam *identitas* est quædam unitas, ut habet Aristoteles *V. Metaph. c. IX. t. 16.* *Diversitas* autem *identitati* opponitur, & quia multæ & notatu dignissimæ de oppositis occurrunt Regulæ, oppositio verò sub *diversitate* comprehenditur, idèo huic Titulo Regulas de oppositis subjungimus. Ego jam

REGULA I.

Identitas major præsupponit minorem.

I. Tribus modis dicit Aristoteles *I. Top. Cap. VII.* aliqua dici eadem, *numero* nimirum, ut vestis & indumentum, *Mareus Tullius & Cicero*; *Specie*, ut *Socrates & Callias*; *Genere*, ut *homo & leo.* Sed *V. Metaph. c. VI. t. 12.* præter hos modos ponit *quartum*, quo aliqua dicuntur unum vel *idem analogiâ*, quorum scilicet quippiam sic se-

Ecc 3 ha-

habet ad aliquid, sicut aliud ad aliud, ut fons & cor: sicut enim se habet fons ad amnem: ita cor ad animal.

II. Neque in hōc inconstantia aut contradictionis arguendus est Aristoteles: quod scilicet unō in locō plures modos unius vel ejusdem constituit, quā in alterō, quia expresse *cit. Cap. VII. Lib. I. Topic.* inquit, *σε ὅς ἐσ τὸ πῶ* seu rudi Minerā genera ejusdem proponere.

III. Est autem sensus Regulæ: *Omnia, quae eadem numero, sunt, eadem esse specie, & quae eadem specie, genere etiam eadem esse, & quae genere eadem, analogiā quoque eadem esse, & per consequens, quae numero eadem sunt, etiam genere & analogiā, & quae eadem specie, etiam analogiā eadem esse, non tamen vice versā.* Non enim omnia, quae specie eadem sunt, numero eadem sunt: ut patet de Petro & Paulō, qui specie idem sunt, numero autem differunt. Neque omnia, quae genere eadem sunt, specie quoque conveniunt: ut leo & homo. Neque omnia, quae analogiā eadem sunt, genere eadem sunt: ut fons & cor.

IV. Proponit istam doctrinam clarissimè Philosophus *cit. t. 12. V. Met.* his verbis: *Semper autem posteriora sequuntur priora, v. g. quaecunque numero unum sunt, ea omnia & specie unum sunt, quae autē specie, non omnia numero, sed genere unum omnia, quaecunque & specie, quaecunq; verò sunt unum genere, non omnia specie, sed analogiā, quae*

autem
Maxim
Aristot
specifi
um illa

V. v
tates. I
quod n
Aristo
ratione
men no
cipso
hic au
non fu
& au

VI.
am, su
cibus
singul
Met
specie
sub eā
quae s
nem f
seque

VI
que u
ea, q
unum

autem analogiâ unum, non omnia etiâ in genere. Maxima igitur identitas est numerica, quod & Aristoteles *c. VII. L. I. Top.* testatur; minor est specifica; adhuc minor generica; minima omnium illa est, quæ est κατ' ἀναλογίαν.

V. Verùm hic sese offerunt nonnullæ difficultates. I. Quod aliquid potest esse numerò unum, quod non sit unum specie: quod aperte testatur Aristoteles *I. Phys. r. 60.* ubi dicit, id, quod in generatione subjicitur, etsi unum numerò est, specie tamen non esse unum, ut, cum ex ἀνθρώπων aut homine ἀνθρώπων sit μουσικός, idem numerò sunt hic homo & hic ἀνθρώπων, nec tamen idem sunt specie, quia non sunt idem ratione seu essentiâ: hominis enim & ἀνθρώπων essentia est diversa, ut ait Aristoteles.

VI. II. Deus & actus purus, vel ens per essentiâ, sunt idem numerò: significatur enim his vocibus eadem individua res, & idem singulare. At singulare exponitur, quod est unum numerò III. *Metaphys. cap. III. t. 14.* & tamen nec genere nec specie idem sunt; specie enim eadem sunt, quæ sub eadem specie continentur, & genere eadem, quæ sub eodem genere. At Deus juxta communem sententiâ sub nullò est genere, & per consequens sub nullâ etiâ specie.

VII. III. Id, quod asserit Aristoteles: *Quæcumque unum genere sunt (& per consequens etiam, ea, quæ sunt unum specie, & unum numerò) esse unum analogiâ, verum esse non videtur.* Nam Pe-

trus & Paulus, qui idem specie, & ex consequente idem genere sunt, non videntur esse unum analogia: quæ enim inter eos intercedit analogia? Res clarissima est in iis, quæ sunt idem numerò: quæ enim inter Marcum Tullium & Ciceronem, quæ voces synonymæ sunt, & idem numerò, inò planè & simpliciter idem significant, intervenit analogia?

IX. Ad I. potest responderi, hunc hominem & ἀνθρωπον vel hunc ἀνθρωπον, intelligendo eundem hominem, esse unum numerò, quantum ad *materiale* scilicet id, quod significatur in recto; atque sic etiam unum esse specie: quod enim utroque termino, *hic homo* & *hic ἀνθρωπος* significatur in recto, est hic homo, verbi gratia, Theseus. At hic vel ille homo, verbi gratia, Theseus, utique est ejusdem essentia, & sub homine tanquam specie specialissima comprehenditur. At quantum ad *formale*, non sunt ejusdem speciei, quia alia est essentia hominis, alia ἀνθρώπος ut ἀνθρώπος est, seu ipsius ἀνθρώπου, h. e. ignorantia, per quam aliquis est formaliter ἀνθρώπος. Hac autem ratione ne unum quidem numero videntur, quia non sunt idem numero *homo* & *ignorantia Musica*.

X. Javellus in *Comp. Log. Tr. IV c. II.* identitatem maximam seu numericam constituit duplicem, *essentialem*, qualem dicit esse inter synonyma, ut Marcum Tullium & Ciceronem; & *accidentialem*, qualem esse statuit, cum idem significa-

tut

tur duobus nominibus. quorum unum substantiam significat, alterum proprium vel accidens ejus, ut si dicam: *Hic homo, hoc risibile, & hoc album, & eundem intelligam.* Quæ distinctio certè fundamentum habet in ipso Aristotele, qui *cit. Cap. VII. L. I. Top. Solet autem, inquit, & hoc, nempe idem numero, multis modis dici, & maxime propriè quidem & primùm, quando nomine aut definitione eadem dicuntur, ut indumentum & vestimentum, nec non animal pedestre bipes, & homo. 2. Cum proprio eadem dicitur, ut scientia susceptivus & homo, i. e. quod natura sursum fertur & ignis. 3. Cum ratione accidentium, ut sedens vel Musicus & Socrates: hæc enim omnia unum numero significant.* Sic Aristotelis primum modum identitatis vocat Javellus *essentialem*, secundum & tertium *accidentalem*.

X. Respondet igitur jam Javellus *identitatem numericam* presupponere reliquas, si sit *essentialis*, h. e. quando idem numero dicitur *αριθμητικῶς*, nempe nomine aut definitione: ut *vestis & indumentum, homo & animal pedestre bipes*, non solum idem numero sunt, sed & specie & genere, ut patet. At si sit *accidentalis*, h. e. cum idem numero dicitur proprio aut secundum accidens, tunc id non necesse esse: id quod probat §. V.

XI. Scaynus in annotationibus dicit, illa esse unum numero non secundum se, sed secundum.

E e e 5 acci-

accidens, quatenus nimirum in Socrate eodem se-
dens vel musicum reperitur. Unde si in Socrate
sunt per accidens unum numero, per accidens es-
se unum & specie, & genere, & proportionem, re-
spectu individui subjecti, in quo sunt, & cui conve-
niat & species, & genus, & analogia quædam.

XII. Ad II. ut respondeam, puto, dici posse, du-
plex esse, individuum vel singulare seu unum nu-
mero: quoddam collocatum est sub specie aliqua,
& per consequens etiam sub genere aliquo, ut Pe-
trus, Bucephalus: quoddam non continetur sub
specie, & per consequens nec sub genere, ut Deus.
Quæ diversitas non occurrit inter genus & speci-
em. Genus enim esse non potest, nisi sub se habeat
speciem, & species non potest esse, nisi sit sub ge-
nere: quod de specie subijcibili manifestum est.
Et ratio diversitatis ea est, quod genus & species
(subijcibilis) sunt correlata. At *individuum, sin-*
gulare, unum numero, sunt voces absolutæ, nec
important formaliter relationem ad speciem aut
genus. Ex quâ doctrinâ sequitur, non posse esse
aliqua idem specie, quæ non sint idem genere:
cùm enim idem specie sint, quæ continentur sub
eadem specie, omnis verò species contineatur sub
aliquo genere, fieri non potest, ut aliquid sub ea-
dem contineatur specie, quin sub eodem quoque
genere contineatur. Potest autem fieri, ut aliqua
sint idem numero essentialiter, nec tamen idem
specie. Si enim aliquod singulare sive idem numero
est,

est
pate
tiali
tiam
ture
supp
essen
nom
cie c
dici
X
idem
posit
tine
con
diff
seu
tem
spec
X
om
um
nur
idem
ord
que
lian
unu
una

est, quod non continetur sub specie, ex terminis patet, posse esse aliquam numero idem, etiam essentialiter, (ut Deus, & actus purus seu ens per essentialitatem) quæ non sunt idem specie. Limitanda igitur erit Regula; *Identitas numerica essentialis præsupponit specificam.* Sive; *Quæ sunt idem numero essentialiter, sunt idem specie, nisi res significata per nomina sit singulare seu unum numero, sub nulla specie contentum.* Hæc mea est, salvo aliorum iudicio, responsio.

XIII. Quod si cui placeat respondere; *Quæ idem numero sunt essentialiter, idem esse specie, vel positivè sive formaliter, quia scilicet sub unâ continentur specie, vel negativè, quia scilicet non continentur sub diversis speciebus, seu quia non differunt specie, (quâ ratione Deus & actus purus seu ens per essentialitatem sunt idem specie, non autem specie differunt, h. e. non sunt sub diversis speciebus) illi per me id facere licebit.*

XIV. Quantum ad III. omnino arbitror, non omnes alios modos identitatis præsupponere eum, qui est *κατ' αναλογiam*, quod vel in iis, quæ numero idem sunt, manifestum est. Non enim est identitas analogica, nisi inter duas diversas res in ordine ad alias duas res, in hoc scilicet consistens, quod hæc res ad illam ita se habet, sicut alia ad aliam. At in identitate numerica, imprimis quæ est unum numero essentialiter, non sunt duæ res, sed una simpliciter, & nullâ ratione, à se differens.

XV.

XV. Verùm in loco Aristotelis non levis meo iudicio, est difficultas. Fonseca in illum textum plures affert responsiones, quarum duæ si non satisfaciunt, nescio quid dicendum sit. Prima est, quod cum Aristoteles tradit, *omnia ea, quæ sunt genere, & per consequens etiam, omnia ea, quæ sunt specie & numero idem, esse unum analogia*, sensum esse negativum diversitatis analogicæ, quasi dictum sit, *non esse diversa secundum analogiam*. Quem exponendi modum etiam §. III. adduximus, nec parum est usitatus ille apud Autores. Altera est ea: quæ cum aliquo sunt idem numero, vel specie, vel genere, esse etiam analogicè eadem cum aliquo, licet non cum eodem, cum quo scilicet dicuntur idem numero vel specie vel genere. Vult nimirum hoc, quod licet v.g. inter Ciceronem & Marcum Tullium, qui idem numero sunt, nulla intercedat analogia, cum significatum horum nominum planè sit idem, Ciceroni tamen eum alio intercedat aliqua analogia. Quæ tamen responsio dura, neque instituto Aristotelis consentanea Fonseca videtur, eam tamen innui a Scayno in verbis suprâ citatis existimo. Alias responsiones, & inter eas etiam illam, quam Soarius in Indice locuplet. proponit, quæ mihi non probantur, adducere & examinare tempus non permit-

tit.

REGU.

REGULA II.

Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, de Sophist. Elench. Cap. VI.

§. 8.

I. Elicitur hoc axioma ex *III. Phys. t. 10.* eoque abutuntur Anti-Trinitarii ad distinctionem realem personarum in divinitate improbandam. Cum enim tres personæ realiter sint idem essentia divina, sequitur, eas etiam realiter idem inter se esse. Thomistæ id etiam usurpant contra Scotum & Nominales, qui potentias animæ ab ipsâ animâ realiter non distinguunt. Si enim, ajunt, potentia animæ sunt idem uni tertio, nempe ipsi animæ substantiæ, sequitur, eas quoque easdem esse inter se, & per consequens inter se non distinguui.

II. Varii varias excogitârunt hujus Regulæ explanationes & limitationes; nos breviores erimus. Thomas *P. I. Q. XXVIII. a. III.* dicit, eam valere in iis, quæ sunt eadē uni tertio re & ratione, quod & Capreolus sequitur *I. dist. II. quest. II. a. I.* Et certè hic sensus fundamentum habet in *cit. s. 10. L. III. Phys.* Ibi enim probaturus Aristoteles, motum esse actum entis in potentiâ, non quatenus actu est, sed quatenus potentiâ est, docet, cum subjectum motus sit & actu & potentiâ, (sicut v. g. æs, ex quo statua fieri potest, actu æs est, & potentiâ statua), non idem esse κατὰ τὸν λόγον ratione
fen

REGU.

seu formaliter subiectum motus, ut v. g. as actu esse ars, & potentiâ esse statuum. Quod ut demonstrat, sumit exemplum à contrariis. Ponamus, subiectum morbi & sanitatis esse sanguinem; statuit Aristoteles, non esse ratione idem, sanguinem actu esse, & potentiâ valere seu sanum esse; nam aliâs etiam idem esset, actu esse sanguinem, & potentiâ ægrotare, cum sit par ratio. Probat autem, quod potentiâ valere, & potentiâ ægrotare, non sint idè ratione cum hoc tertio, quod est, sanguinem actu esse, quia aliâs essent eadem inter se ratione, (at certè non sunt ratione eadem inter se, potentiâ valere, & potentiâ ægrotare, aliâs enim valere & ægrotare ratione idem essent) quæ consequentia non aliunde, nisi ex axioma nostro robur habet, nempe, *quocumq; sunt eadem ratione uni tertio, sunt quoq; ratione inter se eadem.*

III. Sunt, qui sensum istum rejiciunt, propterea, quod hoc axioma sit fundamentum consequentiæ Syllogisticæ, quatenus nimirum vellet, quod, quando duo extrema conjunguntur uni tertio, nempe termino medio, (in præmissis) tunc etiam inter se (in conclusione) sint conjungenda. At si, inquiunt, principium istud loquitur de iis, quæ re & ratione uni tertio idem sunt, tunc non distinguerentur tres termini in Syllogismo, sed semper idem inferretur ex eodem.

IV. Nos dicimus, Regulam hanc utique veram esse de iis, quæ re & ratione eadem sunt uni tertio;

rio;
ductu
se etia
one u
tio §.
cipiu
aliqu
dem u
Gabri
se) id
dam
Philo
sed ro
quam
ratio

V.
scrib
terti
porti
mod
ratio
uni t
ter se
ad. ci

VI
ad ve
tio fr
uni t
maai

tio; id quod clarè discursus § II. ex Aristotele adductus ostendit; sed non solum. Extendit enim se etiam ad ea, quæ aliò modò, & plus quàm ratione uni tertio eadem sunt. Neque plus probat ratio §. *preced.* adducta, etsi ponatur, eam esse principium consequentiæ Syllogisticæ. Certè, quia aliquem Theologum & Philosophum esse, sunt idem uni tertio, nempe Gabrieli. (ponunt enim, Gabrielem simul Philosophum & Theologum esse) idè inter se idem sunt, ita ut dici possit: *Quidam Philosophus est Theologus.* Ubi certum est, Philosophum esse, & Theologum, non ratione, sed re solum & subjecto idem esse cum Gabriele: quam ob causam & Philosophus & Theologus nõ ratione & conceptu, sed re solum inter se idè sunt.

V. Unde rectè Suarez. *Disp. Met. III. s. III. n. 8* scribit, illud axioma: *Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadè inter se, intelligendū esse cum proportionè.* Nam si sunt eadem re uni tertio, simili modò erunt eadem re inter se, poterunt autem ratione esse diversa. Si autem re & ratione sint uni tertio eadem, erunt eodem modò eadem inter se; quamvis id non sit ad palatum Cajetano *ad. cit. loc. Tome.*

VI. Cæterum vulgata explicatio est, requiri ad veritatem Regulæ, ut aliqua sint eadem uni tertio *singulari*: nam fieri posse, ut aliqua idem sint uni tertio *universali*, nec tamen inter se sint idem, manifestum est. Nam homo & leo sunt eadè animalia:

mali: namque & homo est animal, & leo est animal; nec tamen sunt eadem inter se: non enim homo est leo; eademque est ratio omnium, quæ specie differunt, sunt enim idem cum genere, inter se tamen idem non sunt.

VII. Dicis: Tres personæ sunt idem essentia divina, quæ est aliquid singulare; nec tamen inter se sunt idem.

VIII. Respondent addendô id, quod scilicet ita debeat esse singulare, cui aliqua idem sunt, ut sit quod, incommunicabile. Jam licet essentia divina sit singularis, quia tamen communicabilis est tribus personis, ideò non mirum esse, illas personas non esse inter se idem, etsi essentia idem sint.

IX. Nempe, licet essentia divina singularis sit, refert tamen naturam universalis, in eò nimirum, quod, sicut universale prædicatur de pluribus; (ut homo de pluribus & diversis suppositis, Petro, Paulo, Johanne, &c. sic divina essentia prædicatur de pluribus realiter distinctis suppositis seu personis, contra ingenium aliorum singularium. Per hoc tamen essentia divina nõ est numeranda in rebus universalibus, sed est & manet maximè singularis, propterea, quòd de natura & ratione universalis est, ita de pluribus prædicari, ut in illis multiplicetur, (sicut humana natura multiplicatur in Petró, Pauló, & Johanne, sunt enim tres distinctæ in illis humanæ naturæ, & ipsi sunt tres homines) at divina essentia nõ multiplicatur in divinis

nis per
nec tr
illa eff
gulari
cedat a
multis
requir
Et per
Anti T
X.
gistica

dicat S
logis m
si fiat,
Syllog
erit co
C
F
E
Sed sic
ter, tan
vina, es
Gregor
XI.
ma, no

nis personis : non enim tres sunt essentia divinae nec tres Dei, sed tres personae. Sic ergo dici potest, illa esse eadem inter se, quae sunt eadem uni tertio singulari, quod scilicet ita singulare est, ut non accedat ad naturam universalium in eo, quod de multis praedicetur. Et hoc est, quod alii dicunt, requiri, ut illud singulare sit incommunicabile. Et per hoc jam responsum est ad argumentum, Anti Trinitariorum §. 1. adductum.

X. Quod si igitur argumentum in forma syllogistica proponatur, hoc modo.

Essentia divina est pater.

Essentia divina est Filius, vel Filius est essentia divina.

E. Filius est Pater.

dicat Scotus I. Prior. Q. XI. hunc & similes Syllogismos debere exigi ad dictum de omni, quod si fiat, Majorem falsam reddi. Ut igitur positus Syllogismus ad dictum de omni conformetur, sic erit constituendus :

Omne quod est essentia divina, est Pater.

Filius est essentia divina.

E. Filius est Pater.

Sed sic licet verum sit hoc: *Essentia divina est Pater*, tamen haec Major: *Omne quod est essentia divina, est pater*, est falsa. Vide ibid, Scotum & Gregorium I. dist. V. q. I.

XI. Quantum ad dubium de facultatibus animae, non est difficile Scotistis & Nominalibus re-

fff

spou

spondere. Qui enim statunt, facultates esse idem cum animâ realiter, possunt etiam concedere, eas inter se realiter idem esse, v. g. reipsâ intellectum esse voluntatem, quamvis non sequatur inde, eas nec ratione distingui.

XII. Plura de hâc Regulâ videri possunt apud Durandum III. dist. XXI. q. I. Gregorium I. dist. XXXIII. q. I. ad tertium principale. Marfilium, I. O. VI. art. III. Soarium l. c. Vazquez Part. I. Tom. II. disp. CXXIII. n. 2. & seqq. Mendozam disput. X. s. XVI. Arnisaum in notis ad Crollium Lib. III. c. III. & alios.

REGULA III.

Quorum casus & conjugata sunt eadem, illa ipsa sunt eadem. Aristoteles VII.

Top. c. I. §. 2.

I. Agit Aristoteles l. c. de Locis *sejusdem* & *diversi*, ex quò nonnullas huc transferentius maximas. Loquitur autem de iis, quæ unum sunt, *κνρϊώτα*: primario vel maxime proprie, nempe quæ sunt idem numero, & quidem formaliter & simpliciter, quemadmodum §. III. Aristoteles ipse vocat *ἀπλῶς ταῦτα*. Et dicit rectè Schegkius in hunc loc. ea, quæ ratione definitionis unum sunt, unum numero esse dici: quod est secundum ipsum Aristotelem I. Top. c. VI. supra Reg. I. allegatum, & Lib. II. omnium maxima unitas, aut *ἰδεντι ας seu ταυτότης ἐστὶ formalis*, cujus probatio

h. l.

ultates esse
tiam conce-
g. reipsa in-
non sequatur

offent apud
rium I. diff.
Marfilium,
vez Part. I.
Mendozam
d. Crellium.

adem, illa
VII.

egusdem &
ertius ma-
um sunt
e, nempe
maliter &
iffotelesi.
Schegki-
onis unum
ecundum
eg. I. alle-
as, ait. &
probatio
h. h.

h. I. instituitur, excludens scilicet omnem diver-
sitate, & quam hic vocat *tautologia* formalem.
paulo post vocat *tautologia* definitionis.

II. Quod ad præsens axioma attinet, per con-
jugata *abstractum* & *inde deductum denominati-
vum vel concretum*, per casus autem *adverbia ab-
us derivata* intelligi, cuilibet, puto, notum est. &
res ipsa apud Aristotelem loquitur.

III. Valet autem etiam negativè Regula: *Quo-
rum casus & conjugata non sunt eadem, illa ipsa e-
adem non sunt*: ut si *Justitia* est idem quod *forti-
tudo*, etiam *justus* erit idem quod *fortis* & *justè* i-
dem quod *fortiter*: quod si *Justitia* non est idem
quod *fortitudo*, nec *justus* erit idem quod *fortis*,
nec *justè* idem quod *fortiter*. Hinc probari pot-
est, *injustitiam* & *iniquitatem* idem esse, propte-
reà, quod *injustum* & *iniquum*, *injustè* item & *i-
niquè* idem sunt.

REGULA IV.

*Quorum opposita sunt eadem, illa ipsa sunt
eadem.*

Et:

*Quorum oppsiota non sunt eadem, illa ipsa
non sunt eadem.*

Ut, si idem sunt *candidum* & *album*, etiam, a-
trum & *nigrum* idem sunt, & si illa non sunt
idem, neque hæc idem erunt. Ita si *nihil* & *non*

Fff 2

ens

ens idem sunt, vel non sunt, etiam aliquid & ens idem sunt, vel non sunt, quoniam aliquid & nihil, ens & non ens opponuntur.

REGULA V.

Quæ eadem sunt, eorum origines & interitus, in τὸ τὸν κίνησιν & τὰ φθὰ γίνεσθαι eadem sunt.

I. Illustrat Schegkius hanc propositionem exemplo, quod à destructione consequentis ad destructionem antecedentis argumentatur: Si felicitas & voluptas idem sunt definitione seu simpliciter, ut visum Eudoxo fuit, utriusque etiam efficiens esset idem. At virtus felicitatis, tanquam ἐνεργείας, causa est, voluptatis autem per se effectrix causa virtus non est, sed ἀνάγκη νόησις & quasi symptoma est quoddam energiæ sentientis aut intelligentis animæ optimè secundum naturam habentis voluptas.

II. August. Niphus putat, hoc axioma esse ἀντιστροφον, h. e. convertita, ut *quorum generationes & corruptiones eadem sunt, illa ipsa idem sunt*, & producit pro se Aristotelem qui *IV. Met. c. II.* colligit, ens & unum idem esse, ex eo, quod generatione & corruptione non separentur, h. e. (ut ait Niphus) quod eorum generatio & corruptio eadem sit.

III. Verùm Schegkius ἀντιστροφον negat, idque probat inde, quod simul efficiuntur & perimuntur.

etur sub
forma
idem n
dem, n
mur, id
corrupti
IV.

aliorū
ruptiva
dem.
nit, &
efficien
τὸν κίνησιν
runt, n
ma, cū

V.
quod,
effectrix
sæ effi
sint ea
sit eti
id, qu
morbo
sæ ovu

VI.
respon
est, qu
ἀπὸ τῶν
aliquo

tur subjectum & ipfius proprium $\alpha\delta\theta$, item forma & totum ipfium: quæ tamen quod non fint idem numero, i. e. formaliter feu definitione idem, manifeflum efl. *Tamenfi, fi propriè loquamur, inquit, $\alpha\delta\theta$ neque generatio per fe, neque corruptio dicatur efl.*

IV. Negat quoque Schegkius, ex eo, quod aliorum $\alpha\delta\theta$ $\phi\theta\lambda\eta\alpha$, h. e. effectiva & corruptiva eadem funt, colligi poffe, illa ipfa efl eadem. Nam *fympfoma*; inquit, à morbò provenit. & *morbùs* à *caufa morbificà*; utriufque idem efficiens efl. & *ublata caufa, fimul morbùs & $\alpha\delta\theta$ tollitur*; nihilominùs definitionibus differunt, nec funt formaliter idem morbùs & *fympfoma*, cum in fuà definitione includat morbùs.

V. Verùm hic responderi poffet Schegkiò, quod, cum dicitur, *ea efl eadem, quorum caufa effectrices & corruptentes omnes funt eadem*, caufa efficientes morbùs & *fympfoma* non omnes funt eadem. Licet enim id, quod efl caufa morbi, fit etiam caufa $\alpha\delta\theta$, non tamen omne id, quod efl caufa $\alpha\delta\theta$; efl etiam caufa morbi. Nam, fatente Schegkiò, morbùs efl caufa $\alpha\delta\theta$, nec tamen efl caufa fui ipfius.

VI. Ad locum Ariftotelis *IV. Met.* facilè efl refpondere. Nempe fermo in hac Regula de iis efl, quæ formaliter, & ut Ariftoteles loquitur, $\alpha\pi\lambda\omega\varsigma\ \tau\omega\ \alpha$ funt. At cum Ariftoteles ex eo, quod aliquorum, ut entis & unius, generationes & corrupti-

ruptiones non separantur, colligit, ea idem esse, non loquitur de indentitate, qua aliquâ simpliciter & formaliter idem sunt. Expresse enim dicitur *ens & unum idem esse, αὐτὸν ἓν τὸ ἐν λόγῳ ὄντως ἓν*, sed non ut quæ unâ ratione declarentur. Certe ubicunque Aristoteles de ratione huius agit, ut *V. Met. c. VI. & Met. c. X. c. I. & V. eâ* per negationem divisionis quod scilicet unum sint, quæ divisa non sunt, declarat; at hæc non est ratio entis.

REGULA VI.

Quæ sunt eadem, habent eadem accidentia, vel ipsa sunt earundem rerum accidentia.

Hospinianus *Lib. VII. de controu. Dial. eos* qui Paronyma, (de quibus Aristoteles in *Lib. Categoria*) eadem esse statuunt cum conjugatis, (quæ Aristoteles in *Top. αὐτοματὰ* vocat) refellit per præsentem Regulam. Conjugata enim & Paronyma non habent eadem accidentia. Nam conjugatis accedit, quod sint abstracta; at id paronymis non accedit abstractum siquidem est ex numero conjugatorum, & sub conjugatis comprehenditur, at non comprehenditur sub paronymis: quis enim unquam audivit, abstractum esse paronymum? E. conjugata & paronyma non habent eadem accidentia. Sic genus & species non sunt eadem, quia multa possunt accidere generi, quæ non possunt

possunt
li non
menie
sunt id
sed & l
tum in

Quæ
ha

I.
dentat
prædic
& est a
ut quæ
dicent
dicatu
pliciter
dicata
ut quæ
dem, e
cerur,
mâ id
docet
xpo
de no
xpo

pos

possunt accidere speciei: quemadmodum animal non repugnat esse quadrupes; in hominem tamen id non cadit. Sic voluntas & appetitus non sunt idem, quia appetitus non hominis solum, sed & bruti est accidens, at voluntas homini tantum inest.

REGULA VII.

Quæcumque sunt eadem, etiam prædicata habent eadem, & ipsa de eisdem prædicantur,

I. Prior Regula loquebatur tantum de accidentalibus prædicatis, at hæc concernit omnia prædicata, sive accidentalia sint, sive essentialia, & est ἀπὸ τῆς οὐσίας. Quæcumque enim ita se habent, ut quæcumque de uno prædicantur, ea etiam prædicentur de altero, & de quocumque unum prædicatur, de eo etiam prædicetur alterum, illa simpliciter idem sunt. Quod si verò subiecta aut prædicata discrepent, non erunt simpliciter eadem: ut quod κρείσσον & forma substantialis non sint idem, ex eo manifestum est, quod de κρείσσον prædicetur, compositum esse ex elementis, sed de formâ id ipsum prædicari hauri possit. Hæc Regula docet Aristoteles I. de gener. & corrupt. Ἐξ κρείσσον & οὐσίας non esse idem formaliter, quia de non abolitis substantiis prædicetur Ἐξ κρείσσον, de quibus tamen non prædicetur.

Fff 4

οὐσίας

Phœg. Potest hinc etiam probari, quod etiam si essentia divina & pater (eademque est ratio aliarum personarum) re ipsa idem sint, non tamen simpliciter idem sint, quia scilicet diversa habent prædicata: prædicatur enim aliquid de essentia, quod non prædicatur de patre. Essentia enim est communis omnibus tribus personis, sed pater non est aliquid commune tribus personis, cum Pater, Filius & Spiritus Sanctus divina quidem essentia & Deus sint, sed Filius & Spiritus Sanctus non sunt Pater.

II. Complectitur hæc Regula sub se præcedentem & plures alias, quas Aristoteles cit. *Cap. I. Lib. VII. Top.* proponit, quales sunt: *Quæ sunt eadem, sunt in eodem prædicamentò, habent idem genus, habent eandem differentias. Quorum unum recipit intensionem, alterum non recipit, aut si utrumque recipiat quidem, sed non necessario eodem tempore, illa non sunt eadem.* Ut amor non est idem, quod cupiditas congregandi, licet enim utrumque recipiat intensionem, fit tamen, ut quis amet, nec tamen magis cupiat congregari.

REGULA IIX.

Quorum unum potest esse sine altero, illa non sunt idem.

Ut: non sunt idem formaliter continens & temperans, quia potest esse continens, ut non sit temperans.

pe.

perans,
colligi p
altero es
sine gene
citer ide
tatis una
tamen i
se realite

Quorum
qu

I. N
ti, quor
qua dist
idem, (c
liter dis

II. R
Relatio
nùs tan
est. A
nitate,
pore so
quia m

III. l
latione
cum p
trinsec

perans. Non est *ἀντιστοιχόν*: non enim ex eo colligi potest, aliqua esse idem, quod unum sine altero esse possit. Nam species non potest esse sine genere, neque tamen genus & species simpliciter idem sunt. Sic trium personarum divinitatis una non potest esse sine altera, simpliciter, tamen idem non sunt, sed potius differunt inter se realiter, licet idem sint in essentia.

REGULA IX.

Quorum unum sine altero esse potest, vel qua se juncta esse possunt, illa distinguuntur realiter.

I. Non est eadem hæc Regula cum præcedenti, quoniam non est idem, idem esse aliqua, & aliqua distinguuntur realiter. Genus & species non sunt idem, (formaliter & simpliciter) nec tamen realiter differunt. Vide quæ Reg. III. §. I. diximus.

II. Inquis: Fundamentum Relationis & ipsa Relatio non distinguuntur realiter; nihilominus tamen fundamentum sine Relatione esse potest. Annon enim homo potest esse sine paternitate, seu ut non sit pater, tùm, quia longe tempore solet esse homo, antequàm fiat pater, tùm, quia mortuo filio non manet pater?

III. Ut hoc dubium tollatur, notandum, Relationem importate formaliter aliquid intrinsecum partim, partim extrinsecum subjecto. Intrinsecum est ipsum fundamentum. Extrinsecum

Eff 5

cum

cum est terminus, ad quem Relatio subjectum vel fundamentum formaliter refert, cum Relatio sit formaliter aliquid in subjecto ad terminum: sicut, cum Paulus dicitur similis Petro; quia uterque est pallidus, similitudo, quæ Relatio est, importat aliquid in Paulô, nempe pallorem Pauli, & aliquid in Petrô, nempe pallorem Petri, qui pallor est extra Paulum. Jam igitur Resp. Relatione à fundamentô non distingui realiter quantum ad intrinsecum, quod importat; & hâc ratione fundamentum sine eâ esse nequit, quoniam est ipsum fundamentum. Quod autem Relatio à fundamentô abesse, & sic fundamentum sine eâ esse potest, id accidit propter terminum; quia enim fundamentum esse potest sine terminô, & verò Relatio formaliter includit terminum, idè ratione termini fundamentum potest esse sine Relatione. Et ex hac parte concedo, Relationem differre à fundamentô realiter. Sic ergò explico Regulam: *Quorum unum sine altero esse potest, illa distinguuntur realiter, quantum ad id, secundum quod unum sine altero esse potest.*

IV. Dicis ulterius: Petrus potest esse sine præsentia, qua est præsens templo, cum enim amplius non est in templô, est sine illa præsentia. Petrus tamen & ejus præsentia non distinguuntur realiter, sed modaliter solum.

V. R. Modalem distinctionem non habeo pro peculiari genere distinctionis, distinctio à distinctione

gione
Aliâs d
ter: 11. I
aliqua
& com
nitur m
Posset i
lâ nost
Vide S

em
ambo
gâ
me
m

C

positi
vox e
cat ca
oppo
signif
qua p

tionæ reali, ideò & modalis distinctio realis est. Aliàs dicitur, distinctionem realem sumi dupliciter: 1. *Latè*, & sic dicitur omnis ea distinctio, quæ aliqua citra mentis operationem distinguuntur, & comprehendit modalem. 2. *Strictè*, ut opponitur modali, & est ea, quæ est inter rem & rem. Posset igitur dici, distinctionem realem in Regula nostrâ latè sumi, ut modalem comprehendit. Vide Soarium *disp. Metaph. XIX. §. II.*

Regularum Philosophicarum

DISPUTATIO XIX.

continens

REGULAS XVIII.

pertinentes ad doctrinam.

OPPOSITORUM.

REGULA I.

Opposita non possunt dici de eodem.

I.

CUm audis vocem *opposita*, hoc ipso monearis, ne pro oppositis habeas, quæ reverrà opposita non sunt: facilis enim hæc in parte deceptio est, hoc est, facilè pro oppositis accipiuntur, quæ opposita non sunt, cum vox est æquivoca. Ita e. c. cū Christus Phariseos vocat *cæcos*, qui tamen videbant, noli existimare, opposita de eodem dici. Nam vox *cæcus* ibi non significat illum, qui destituitur facultate videndi, quæ per oculos exercitur, sed traducta est ad animã

& s.